

EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK SZAKFELÜGYELETE 2011-2012

Az egyházi könyvtárak szakfelületi vizsgálata – mely program az egyházi oktatási intézmények könyvtárára nem terjedt ki – 2006-ban kezdődött el.

Amikor munkát tervezve számba vettük a vizsgálandó könyvtárakat, azt az eredményt kaptuk, hogy Magyarországon az egyházi oktatási intézmények könyvtárain kívül kb. 40 egyházi-felekezeti könyvtár található. 36 intézményről biztosan tudható, hogy könyvtárként működik, 4 státusza bizonytalan. A körülbelüli adat abból adódik, hogy vannak olyan felekezetek, amelyeknek van ugyan könyvtára, de mint működő intézmény nincs benne az egyházi könyvtári és általában a könyvtári-szakmai köztudatban. A hozzávetőleges szám meghatározásához 2006-ban a „2001-2002 Magyarországi egyházak, felekezetek, vallási közösségek” – Bp.: NKÖM Egyházi Kapcsolatok Titkársága, 2002 kiadvány állt rendelkezésünkre. Ez a névjegyzék az egyes egyházak-felekezetek saját bevallása alapján készült. A névjegyzéknek azóta megjelent újabb kiadása: „2007 Magyarországi egyházak, felekezetek, vallási közösségek” - Bp.: OKM, 2007.

Egyházi könyvtárakban dolgozó munkatársak közül hat könyvtárosnak van szakértői engedélye, közülük az elmúlt években - 2011-ben is - hárman kaptak felkérést-megbízást a szakfelületi munkára. (Ásványi Ilona – vezető szakfelügyelő – pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, Kövécs Ildikó – Gál Ferenc Hittudományi Főiskola Könyvtára, Szeged, Baranya Péter – Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Könyvtára.)

A program keretében évente általában 5

könyvtárat vizsgáltunk. 2011-ben is 5 könyvtárban folytatódtott a munka: a

Székesfehérvári Püspöki Könyvtárban, a szombathelyi Egyházmegyei Könyvtárban, a Váci Egyházmegyei Könyvtárban,

a szentendrei Szerb Ortodox Egyházme-

gyei Könyvtárban, és a Kiskunhalasi Református Egyházközség Thúry József Könyvtárában. Ez utóbbi helyett, az eredeti terv szerint a Pécsi Egyházmegyei Könyvtárat, így 5 egyházmegyei könyvtárat vizsgáltunk volna, ám a pécsi könyvtár állapota (könyvraktár, nem működő könyvtár) és az egyházmegye élén történt változások miatt nem láttuk értelmét a szakfelületi vizsgálatnak, így a kiskunhalasi könyvtárat vizsgáltuk 5.-ként.

Székesfehérvári Püspöki Könyvtár

A kijelölt könyvtárakban alapvizsgálatot és minőségi vizsgálatot végeztünk. A vizsgálat során a Könyvtári Intézet honlapján elérhető, aktuális, a más könyvtár-típusokban használt kérdőívekkel lényegében megegyező kérdőíveket használtunk.

Ahogy az elmúlt évi jelentéseinkben is jeleztük, véleményünk szerint ez az alapvizsgálatokkor használt kérdőív a muzeális gyűjteményekre vonatkozó kiegészítésekkel jól használható az egyházi könyvtárak vizsgálatára, mert árnyalt képet ad az adott könyvtárról, ugyanakkor a vizsgálati eredmények objektívek, összevethetők más egyházi könyvtárakkal, sőt más típusú könyvtárakkal. A minőségi vizsgálatok során használt kérdőívvel kapcsolatos véleményünk azonban változatlan: részben tartalmi okok miatt, részben mert az „eredményeséget” pontokkal és százalékokkal fejezi ki, nem alkalmas arra, hogy az egyházi könyvtárak valós állapotáról képet adjon. Sok kérdés nem értelmezhető ezzel a könyvtártípussal kapcsolatban, nem adható egyértelmű válasz a kérdésekre, és a válasz nem tükrözi a valós helyzetet. Egy könyvtárban (Szentendre)

nem is láttuk értelmét a minőségi vizsgálat elvégzésének, holott a könyvtár – a felhasználói igényeket figyelembe véve – minőségi módon működik.

Az összefoglaló szöveges jelentés – reményeink szerint – idővel olvasható lesz az UNITAS portálon.

Mivel 2011-ben 4 azonos „csoportba-típusba” tartozó (egyházmegyei) könyvtárat vizsgáltunk, a hasonlóság sajátos összevetésekre adott lehetőséget, melynek részletezése meghaladja az EKE Hírlevél kereteit. A terjedelmi korlátok ellenére engedessék meg mégis néhány mondatos kitérő a kiskunhalasi könyvtárról. Az ebben a könyvtárban lefolytatott vizsgálat során kiderült, hogy a Thúry József könyvtár kettős fel-

adatot lát el: egyrészt a református gyülekezet könyvtáraként, másrészt iskolai könyvtárként is működik – ez utóbbi funkció a domináns. A kiskunhalasi könyvtár igen jó eredményt ért el a minőségi vizsgálaton (89 %). Ezzel az eredménnyel nagy

múltú, és gyűjteményüket tekintve is jelentős könyvtárakat hagytak maguk mögött. A szép eredmény – természetesen a jól végzett munka mellett – valószínűleg annak is köszönhető, hogy a minőségi kérdőív az informatikai és számítástechnikai fejlettségre kérdez rá fokozottan, és ez a rendszerváltás után

Egyházmegyei Könyvtár (Szombathely)

Váci Egyházmegyei Könyvtár

újonnan indult vagy újra indított egyházi oktatási intézmények könyvtáraiban – esetünkben ebben az iskolai könyvtárként is működődő könyvtárban – jobb, mint más, több szempontból is „muzeális” egyházi könyvtárban.

Néhány mondat a 2012. évről: Mivel az egyházi könyvtárakban végzett szakfelületi munka kb. 36 könyvtárat érint, és évente 5 könyvtárat vizsgálhattunk, a munka lassan-lassan a vége felé közeledik. Nem jutottunk be az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárba és az Érseki Simor Könyvtárba. Nem vizsgáltuk meg még a karmelita rend könyvtárait Budapesten, Győrben, Miskolcon, Kunszentmiklóson, Attyapusztán, és nem látogattuk meg a miskolci evangélikus gyülekezet könyvtárát sem.

Bár a munka ütemezése mindig pénzkérdés, előzetes tájékozódásaink alapján úgy tűnik, hogy ebben a 8 gyűjteményben idén

el tudnánk végezni a vizsgálatot. A realitás: a két esztergomi könyvtár kivételével a felsorolt hat könyvtárban folytatódik a munka.

Tapasztalataink alapján – más könyvtár-típusokkal ellentétben – az egyházi könyvtárakban utóvizsgálatra egyetlen könyvtárban sincs szükség. Ennek oka, hogy a könyvtárak vállalt és adott feladatuknak és a felhasználói igényeknek

megfelelően működnek. Ahol pedig nagyobb, a könyvtár működését akadályozó hiányosságok vannak, ott egy év alatt az ismert, első sorban anyagi okok miatt ezeken a problémákon nem változtattak – mert nem tudtak változtatni – a fenntartók és könyvtárosok.

Kövécis Ildikó és Baranya Péter nevében is köszönöm a Kollégák együttműködését és ezt a segítséget kérem azoktól, akiket 2012-ben fogunk felkeresni.

A szakfelületi vizsgálatok kísérleti évének tapasztalatairól 2006-ban a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. folyóiratban (3K 15. évf. 2006. 12. sz. p. 22-29.), a 2006 és 2008 közötti időszakról „A könyvtári szakfelületről. Tájékoztató a 2002-2008 közötti szakfelületi vizsgálatok eredményeiről”

/szerk. Richlich Ilona.- Bp.: OKM, [2009].- (A könyvtári rendszer stratégiai fejlesztése 4.) - p. 52-61. című kiadványban olvashatunk ismertetést. Várhatóan hamarosan – néhány hónapon belül – megjelenik a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosban egy beszámoló a 2009 és

2011 közötti időszakról.

A munkák végétével a teljes programról is elkészítjük, és a szakajtóban is megjelentetjük a beszámolót. Ezen kívül az egyes könyvtártípusokkal kapcsolatos észrevételeinkről, sajátos jellemzőkről és jelenségekről is tájékoztatjuk az egyházi könyvtáros kollégákat és a „szakmát.”

*Ásványi Ilona
vezető szakfelügyelő*

Szerb Ortodox
Egyházmegyei Könyvtár

Kiskunhalasi Református Egyházközség
Thúry József Könyvtár